

центром (ядром) у м. Києві, куди б ввійшли Волинська, Житомирська, Київська, Рівненська, Сумська і Чернігівська області.

Переваги нового глобального утворення: незрівнянна потужність у всіх питаннях; геополітичне розташування; «ядром» виступає столиця України; юридично підтверджується існуючий статус-кво центру.

Зазначене в такому же складі пропонувалося і у задуманій в свій час та не доведеній до логічного завершення програмі «Полісся» [3].

У 2007 році вийшла монографія одного з авторів «Стратегічні напрямки економічного розвитку Чернігівської області на сучасному етапі» [4], де широко аргументуються 56 пунктів детальних пропозицій щодо економічного зростання та соціального розвитку у регіоні, згрупованих у шести спрямуваннях. Особливу зацікавленість викликають напрямки кластеризації, інноваційних перетворень, конкурентоспроможності, підготовки до вступу до Євросоюзу, вільних економічних зон. При умові використання системного підходу та програмування вони здатні забезпечити розвиток регіону.

І на останок охарактеризуємо деякі питання суб'єктивного характеру [5].

На вищому державному рівні необхідні: розробка чіткої і конкретної стратегії розвитку країни з регіональною диференціацією запропонованих заходів; опора на реальний сектор економіки в частині технологій IV-V технологічних укладів, випуску продукції з високою часткою доданої вартості; реальна допомога експортоорієнтованим підприємствам.

При цьому сама влада повинна здійснювати: підбір управлінських кадрів, виходячи з їх професійних якостей; антикорупційні дії, схожі на ті, що використовуються у КНР; перехід до конкретної роботи замість піару.

Бізнес має вдосконалюватися у таких спрямуваннях: поетапне зростання частки виробничого сектору за рахунок нарощування його обсягів та зниження посередницької діяльності; підвищення рівня знань; продумане перспективне довгострокове стратегічне управління.

Велика роль у реалізації стратегії відводиться і жителям регіону, які повинні: визначити важливість своєї ролі у впровадженні національної ідеї; перестати в усьому сподіватися, а потім звинувачувати владу, розраховувати на себе як складову державного розвитку та фундамент власного добробуту; більше уваги приділяти знанням, етичним категоріям, поведінці.

Поєднання зазначених складових стане фактором, що забезпечить реалізацію стратегії розвитку Чернігівського регіону в умовах глобалізації та нестабільності.

Список використаних джерел

1. Савченко В. Ф. Концепція розвитку регіону / В. Ф. Савченко // Правда Прилуччини. - 1997. - № 73. - 10 вересня. - С.3.
2. Савченко В.Ф. Інвестування інноваційного розвитку північних територій як складова економічного зростання в Україні / В. Ф. Савченко // Науковий вісник ЧДІЕУ. Серія 1 : Економіка. - 2014. - Вип. 3. - С. 7-13.
3. Савченко В. Ф. Програма «Полісся» / Савченко В. Ф. Держава і регіон : регулювання соціально-економічного розвитку : в 3 кн. Кн. 2, Ч. 2. Регіон : монографія / В. Ф. Савченко. - К. : Знання, 1999. - 213 с.
4. Савченко В. Ф. Стратегічні напрямки економічного розвитку Чернігівської області на сучасному етапі: монографія. – Чернігів: КП «Чернігівські обереги», 2007. - 378 с.
5. Україна-2030. Доктрина збалансованого розвитку / Колектив авторів. - Львів : Кальварія, 2017. - 128 с.

Савченко В.Ф., д.е.н., проф., засл. економіст України,

Соловійова Д.П., магістр групи МТп-171,

Чернігівський національний технологічний університет (м. Чернігів, Україна)

РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОГО І РЕКРЕАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНУ

Показники використання природних умов і ресурсів для розвитку туризму і рекреації в Україні та її регіонах значно нижчі, ніж в інших європейських країнах. Однією з головних причин виступає неефективний механізм регулювання ресурсів регіональних рекреаційно-туристичних систем. Ресурси економічно не обраховуються, стратегія розвитку не виконується. Туристичний бізнес в основному культивує виїзний туризм і майже не розвиває в'їзний та внутрішній.

Об'єктом регулювання ресурсного забезпечення розвитку регіонального туризму виступає його ресурсний потенціал, що являє собою сукупність матеріальних, трудових, фінансових та інформаційних ресурсів рекреаційно-туристичної системи регіону.

Регулювання туристичної галузі передбачає максимальне використання природно-рекреаційних та історико-культурних ресурсних можливостей територій. За складом і умовами зосередження ресурсів території держави можна розділити на три групи:

- володіють ресурсами світового рівня, де туризм у перспективі може стати домінуючою галуззю;
- туризм отримує супутній розвиток поруч з іншими галузями;

- розвиток туризму залежить від інших галузей.

Враховуючи незначні обсяги даної наукової розвідки, зупинимося на туристичному і рекреаційному потенціалі тільки однієї області – Чернігівської. Вона має 528 територій і об'єктів природно-заповідного фонду: 332 заказники, 127 пам'яток природи, Тростянецький дендропарк, Менський зоопарк, 22 парки – пам'ятки садово-паркового мистецтва, 45 заповідних урочищ. Характерними для регіону є м'який клімат, значні лісові масиви, мережа річок та водоймищ, мальовничі ландшафти. Значна кількість архітектурно-історичних пам'яток, місць, пов'язаних з діяльністю відомих постатей різних епох. Подібна ситуація і в інших регіонах. Головним завданням є ефективне задіяння такого потенціалу [1, с. 82-92].

Регулювання використання ресурсного потенціалу туризму в регіонах проводиться на трьох етапах:

- формування структури складових елементів потенціалу;
- залучення ресурсів при наданні рекреаційно-туристичних послуг;
- використання ресурсів при туристично-рекреаційній діяльності.

При цьому для кожного з етапів характерні особливі чинники регулювання потенціалу туризму та рекреації.

Переважання високоякісних природних ресурсів, кваліфікованих працівників, сучасних туристичних технологій у структурі пропозиції на ринку рекреаційно-туристичних послуг дозволяє через регулювання підвищувати ефективність використання ресурсів, а отже і самого ресурсного туристично-рекреаційного потенціалу [2, с.73-76].

У завдання економічної оцінки природно-ресурсного потенціалу регіону, необхідної для його подальшого регулювання, входить визначення продуктивності наявних у регіоні природних ресурсів і, таким чином, виявлення можливостей їх використання туристично-рекреаційною сферою.

Продуктивність виражається за допомогою науково обґрунтованих норм споживання природно-рекреаційних ресурсів людьми, для лікування і відпочинку яких достатньо їх запасів. При цьому норми споживання того чи іншого виду ресурсів різні і залежать від специфіки конкретного ресурсу, тривалості відпочинку чи оздоровлення.

Показниками продуктивності, необхідними для регулювання розвитку туристичного і рекреаційного потенціалу регіону, виступають кількість людей, для яких можна надати відпочинок та оздоровлення, туристські послуги, виходячи із запасів ресурсів за один рік.

Методика оцінки природно-рекреаційного потенціалу передбачає таку його структуризацію: сукупний природно-ресурсний потенціал; потенціал субгалузей першого рангу (туризм і відпочинок, санаторно-курортне лікування); потенціал субгалузей другого рангу (тривалий відпочинок і туризм, короткочасний відпочинок, бальнопитне, грязе-, озокеріто-, кліматолікування); потенціали окремо взятих туристичних і рекреаційних місцевостей та родовищ [3].

Регіональні фінансові ресурси являються основою для соціально-економічного розвитку регіону, реалізації функції регулювання регіонального розвитку туризму і являють собою грошові кошти, що акумулюються в місцевих бюджетах.

Джерела формування регіональних фінансових ресурсів: податок з реклами; комунальний податок; готельний збір; збір за паркування автотранспорту; ринковий збір; збір за видачу ордера на квартиру; курортний збір; збір за участь у заходах на іподромі; збір за використання місцевої символіки; інші податки та збори, регламентовані Бюджетним Кодексом [4].

Узагальнюючи, природно-ресурсний потенціал регіону є фундаментом для розвитку туристичної та рекреаційної сфери і її регулювання, що включає у себе нарощування складових та їх ефективне використання, а також моніторинг і фінансове забезпечення, необхідні для розвитку туристичної галузі і економіки у цілому.

Список використаних джерел

1. Семенов В. Ф. Управління регіональним розвитком туризму: навчальний посібник. / В.Ф. Семенов, В.Г. Герасименко, Г.П. Горбань. - Одеський державний економічний університет. - 2011. - 225 с.
2. Савченко В. Ф. Управління регіональним розвитком туризму: опорний конспект лекцій / В. Ф. Савченко. - Чернігів : ЧНТУ, 2017. - 184 с.
3. Регіональна політика: методологія, методи, практика : монографія / редкол.: відп. ред. академік НАН України М. І. Долішній. – Львів: ІРД НАН України. - 2001. - 720 с.
4. Савченко В. Ф. Зібрання праць в 4-х т./ В. Ф. Савченко. - Чернігів : ЧНТУ, 2017. Т. 1. Сучасна економіка: світові тенденції та українська парадигма - 348 с.- С. 325-346.